

Rutin vid misstanke om påverkan och/eller missbruk av droger hos elever

Stöd till rektorer och medarbetare inom
Utbildningsförvaltningen i Linköpings kommun

Diarienummer: BOU 2022-1115, BIN 2022-750
Datum: 2023-01-11
Ansvarig för uppdatering: Elevhälsochef, uppdateras årligen
Organisation: Utbildningsförvaltningen

Innehåll

1 Inledning	5
1. Mål och Syfte	5
2. Definition	5
2 Skolans förebyggande insatser	5
3 Upptäcka	6
4 Hantering i skolan	7
1. Om en elev misstänks vara påverkad i skolan	7
2. Vid misstanke om försäljning/innehav av droger	7
5 Åtgärda	8
1. Anmäla till socialtjänsten	8
2. Anmäla till polisen	8
3. Disciplinära åtgärder - avstängning	8
4. Omhändertagande av droger	9
5. Kontroll av elevskåp/väskor	9
6. Sök med narkotikahundar i skolan	10
Checklista vid akut situation (fylls i på skolan)	11
1. Om en elev misstänks vara påverkad i skolan	11
2. Vid misstanke om försäljning/innehav av droger	11

1 Inledning

Rutinen är ett stöd i att hantera ärenden som är kopplade till droger för rektorer och medarbetare inom Utbildningsförvaltningen skolformer (grundskola, gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning)

Barn- och ungdomsnämnden och bildningsnämnden beslutade i april 2022 att ta fram riktlinje för arbetet med alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel (ANDTS). Riktlinjen finns via denna [länk](#).

Utifrån riktlinjen föreslås att varje rektor tar fram rutiner som konkretiserar arbetsuppgifter, ansvarsområden och befogenheter för det förebyggande och åtgärdande ANDTS-arbetet. Denna rutin är underordnad riktlinjen ANDTS-arbete för kommunala skolor i Linköpings kommun.

1. Mål och Syfte

Rutinen syftar till att:

- Att ge rektor stöd i hanteringen vid misstanke om att elev använder narkotika, är akut påverkad i skolan eller vid innehav och försäljning av droger i skolan.
- Säkerställa att eleven är drogfri om eleven avser fortsätta studierna vid skolan.

2. Definition

Med droger avses i detta dokument: alkohol, narkotika, dopingmedel, narkotikaklassade läkemedel, lösningsmedel/drivgas som sniffas, andra berusningsmedel och hälsofarliga eller beroendeframkallande preparat som är förbjudna enligt gällande lagstiftning.

Med myndig elev avses elever som är över 18 år. För elever under 18 år används begreppet omyndig i denna rutin.

2 Skolans förebyggande insatser

Linköpings kommuns skolor arbetar med förebyggande insatser i syfte att stärka de skyddande faktorerna och minska riskfaktorer. Genom att tidigt upptäcka, uppmärksamma och agera vid oro och misstanke om användning och eller spridning av droger, omtanke och stöd samt rutiner vid misstanke om droganvändning kan vi arbeta för en drogfri skola.

Skolan kan arbeta förebyggande genom:

- god kunskap om narkotiska preparat hos alla skolans medarbetare
- ämnesintegrerad undervisning kring droger

- utbildning för vårdnadshavare
- att följa rutiner för att uppmärksamma och förebygga elevers frånvaro
- samarbete mellan vårdnadshavare och skola
- samverkan mellan skola, socialtjänst och polis

3 Upptäcka

Det kan vara svårt att upptäcka att en elev använder droger då olika droger ger olika symtom samt att det krävs mod att våga se. Nedan listas några av de vanligaste varningstecken som kan uppmärksammas hos en elev som eventuellt använder droger.

- Sena ankomster, hög korttidsfrånvaro, oförklarlig frånvaro under skoldagen
- Koncentrationssvårigheter, ojämn och eller försämrad arbetsprestation
- Tobaksrökning
- Irriterad, ojämn i humöret, håller sig undan
- Förändrat umgänge
- Minskat intresse för skola
- Minskat intresse för tidigare fritidsaktiviteter
- Försämrad relation till föräldrar och syskon
- Liberal inställning till droger
- Oförklarlig trötthet, håglöshet, rastlöshet, passivitet
- Finns i sammanhang där stölder, våld och hot förekommer
- Fysiska tecken som röda ögonvitor eller förstorade eller förminskade pupiller
- Önskad eller minskad aptit eller ökad konsumtion av sötsaker
- Förekomst av drogliberala symboler, åsikter och attribut
- Innehav av narkotikatillbehör - ex. rizzlapapper, små kvarnar, pipor mm

Det kan vara bra att vara observant på förändrat beteende hos en elev. Hos individer som missbrukat droger under en längre tid kan det vara svårare att se ett förändrat beteende.

Extra uppmärksamhet krävs vid arbetsplatsförlagt lärande (APL), praktik och på de praktiska inslagen i undervisningen (ex. praktiska yrkeskurser)

4 Hantering i skolan

1. Om en elev misstänks vara påverkad i skolan

- Ta hand om eleven, lämna inte eleven utan tillsyn
- Ring 112 om eleven är i behov av akut vård eller om du bedömer situationen sådan
- Kontakta rektor och elevhälsoteam
- Kontakta polisen via 11414 och gör en polisanmälan
- Polisen i Linköping har en funktionsbrevlåda samverkan.lpo-linkoping@polisen.se
Polisen har koll på funktionsbrevlådan under kontorstider och frågor som inte är akuta kan skickas till den.
- Vårdnadshavare kontaktas om eleven är under 18 år. Om eleven är över 18 år behöver samtycke inhämtas för att kontakta närstående/försörjningsansvarig.
- Rektor eller av rektor utsedd representant från elevhälsan samtalar med elev/vårdnadshavare om misstanken
- I samråd med vårdnadshavare eller myndig elev övervägs en sjukanmälan resten av dagen
- om eleven vägrar att lämna skolan kan rektor överväga en avstängning (se rutin för avstängning sid. 8)
- Informera elev och vårdnadshavare om Mini-Maria som kan erbjuda stödinsatser. Mer information om Mini-Maria finns [här](#).
- Gör en anmälan till socialtjänsten om eleven är under 18 år. Kommunövergripande rutin för orosanmälan finns [här](#)

2. Vid misstanke om försäljning/innehav av droger

- Vid misstanke om försäljning av droger till eller från skolans elever delges skolans rektor.
- Vid misstanke om pågående brott görs en polisanmälan via 112
- Vid icke akut misstanke om drogförsäljning samråder rektor med polis via 114 14

- Rektor eller av rektor utsedd representant från elevhälsan samtalar med elev/vårdnadshavare om misstanken samt gör en anmälan till socialtjänsten om eleven är under 18 år.

5 Åtgärda

1. Anmäla till socialtjänsten

Om det finns en oro för eller vetskap om att en omyndig elev använder, köper eller säljer droger ska det anmälas till socialtjänsten. All skolpersonal har anmälningsskyldighet enligt 14 kap. 1§ socialtjänstlagen när det gäller barn och ungdomar som är under 18 år. Kommunövergripande rutin för orosanmälan finns [här](#).

När det gäller en elev som är över 18 år kan psykolog, skolkurator, specialpedagog, lärare och rektor anmäla till socialtjänsten med hjälp av generalklausulen (10 kap. 27§ offentlighet- och sekretesslagen). Detta gäller dock inte för skolsköterskor och skolläkare som behöver göra en särskild avvägning för att kunna bryta sekretess och anmäla den här typen av händelser.¹

Vid en icke akut oro kan anmälan göras skriftligt via [denna länk](#)

Vid akut oro för att barn far illa ska du alltid göra en muntlig anmälan. Kontaktuppgifter till socialtjänsten i Linköping hittar du via [denna länk](#). Orosanmälan ska göras vid varje tillfälle skolan känner oro för en elev.

Det är viktigt att redogöra för anledning till oro. Försök att vara så konkret som möjligt. Beskriv till exempel förändringar när det gäller elevens beteende, skolnärvaro och prestation. Informera vårdnadshavare att en orosanmälan görs.

Rektor eller av rektor utsedd personal inom elevhälsan informerar vårdnadshavare om att det gjorts en orosanmälan, i första hand tas en muntlig kontakt med vårdnadshavare. Se information om orosanmälan till socialtjänsten.

2. Anmäla till polisen

Att inta droger och sälja droger är olagligt i Sverige och därmed är dessa handlingar ett brott som ska polisanmälas.

3. Disciplinära åtgärder - avstängning

Rektor kan med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero besluta om disciplinära åtgärder enligt skollagen 5 kap 6-13§§. I vissa fall får rektor besluta om att stänga av eleven. För grundskolan gäller 5 kap 14-16 §§ skollagen. För gymnasieskolan gäller 5 kap 17-21§§ skollagen samt 5 kap. 19-20§§ skollagen för gymnasieutbildningen med praktiska inslag.

¹ Generalklausulen gäller inte uppgifter från hälso- och sjukvården (10 kap. 27§ andra stycket offentlighets- och sekretesslagen, JO 2000/01 s.512)

[Här finns länk till disciplinära åtgärder grundskolan 2022 - rutiner och checklistor](#)

[Här finns länk till disciplinära åtgärder och avstängning av elever i gymnasieskolan](#)

Det är endast möjligt som en disciplinär åtgärd att stänga av en elev från undervisning, med teoretiska inslag, dvs om en drogpåverkad elev inte stör trygghet och studiero saknas lagligt stöd att stänga av eleven.

4. Avstängning från undervisning med praktiska inslag inom gymnasieskolan

Inom gymnasieskolan finns möjlighet att stänga av en elev från praktiska inslag i undervisningen, praktik och arbetsplatsförlagt lärande (APL) om det är olämpligt att eleven deltar i den praktiska tjänstgöringen enligt skollagen 5 kap 19§. Rektor behöver tillsammans med skyddsombud ta fram en riskbedömning för moment med praktiska inslag.

[Här finns länk till disciplinära åtgärder och avstängning av elever i gymnasieskolan](#)

5. Omhändertagande av droger

Rektor eller lärare får omhänderta föremål från elev som används på ett sätt som är störande för utbildningen eller som kan utgöra en fara för säkerhet för eleven själv eller för andra, skollagen 5 kap 22§. Rektor får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut enligt första stycket.

Ett föremål som har omhändertagits ska återlämnas till eleven senast vid den tidpunkt skoldagen är slut för eleven, enligt skollagen 5 kap 23§. Om droger omhändertagits som omfattas av 36 kap brottsbalken (6§ narkotikastrafflagen) ska rektor skyndsamt (samma dag) anmäla omhändertagandet till polisen. Omhändertagandet får ske tills dess att polisen har prövat om föremålet ska tas i beslag eller inte.

Om ett föremål omhändertas ska åtgärden dokumenteras skriftligt samt att föremålet ska förvaras på ett tryggt och säkert sätt.

6. Kontroll av elevskåp/väskor

Elevskåp är skolans egendom. Skolan har en allmän befogenhet att kontrollera att skåpen används på det sätt som är avsikten. Skolledningen kan öppna och visitera skåpen utan att det anses vara en husrannsakan. I första hand ska eleven ges möjlighet att själv öppna skåpet i närvaro av två företrädare för skolan. I andra hand får skolan öppna skåpet. I båda fallen ska eventuella vårdnadshavare informeras om åtgärden. Eleven måste få information om villkoren som gäller för att de ska få använda skåpen. Informera gärna om detta genom skolans ordningsregler.

En elevs personliga egendom såsom väska eller jacka får inte undersökas. Uppkommer det behovet måste polis tillkallas.

7. Sök med narkotikahundar i skolan

Det finns möjlighet för rektor att i förebyggande syfte genomsöka skolans lokaler med polishundar i syfte att undersöka om narkotika förvaras i skolans lokaler. För att kunna genomföra hundsök i skolans lokaler måste det i skolans ordningsregler vara tydligt att hundar kan komma att användas.

Ordningsreglerna ska vara väl förankrade hos elever och vårdnadshavare.

Genomsök ska inte ske på skolan när det vistas elever där. Sök sker på rektors initiativ och får inte grundas på konkret misstanke om brott, utan ha i syfte att arbeta förebyggande.

Checklista vid akut situation (fylls i på skolan)

1. Om en elev misstänks vara påverkad i skolan

	Insats	Utförare	Ansvarig
1	Ta hand om eleven, lämna inte eleven utan tillsyn.		
2	Ring 112 om eleven är i behov av akut vård.		
3	Kontakta rektor och elevhälsoteam.		
4	Kontakta polisen via 11414 och gör en polisanmälan alt. användna funktionsbrevlåda samverkan.lpo-linkoping@polisen.se		
5	Vårdnadshavare kontaktas om eleven är under 18 år. Om eleven är över 18 år behöver samtycke inhämtas för att kontakta närstående/försörjningsansvarig.		
6	Samtal med elev/vårdnadshavare om misstanke.		
7	I samråd med vårdnadshavare eller myndig elev övervägs en sjukanmälan resten av dagen, om eleven vägrar att lämna skolan kan rektor överväga en avstängning.		
8	Informera elev och vårdnadshavare om Mini-Maria som kan erbjuda stödinsatser.		
9	Gör en anmälan till socialtjänsten om eleven är under 18 år. Delge elev och vårdnadshavare information om anmälan.		

2. Vid misstanke om försäljning/innehav av droger

	Insats	Utförare	Ansvarig
1	Vid misstanke om försäljning av droger till eller från skolans elever delges skolans rektor.		
2	Vid misstanke om pågående brott gör rektor en polisanmälan via 112.		
3	Vid icke akut misstanke om drogförsäljning samråder rektor med polis via 114 14.		
4	Samtala med elev/vårdnadshavare om misstanken samt gör en anmälan till socialtjänsten om eleven är under 18 år.		